

• Uvod • Simptomi • Dijagnoza • Prevencija • Liječenje

### Uvod

Influenca (gripa) je virusna infekcija koja uzrokuje groznicu, curenje iz nosa, kašalj, glavobolju, osjećaj bolesti (malaksalost) i upalu sluznice nosa i disajnih putova.

Svake se godine u kasnu jesen i početak zime javljaju jako proširene epidemije respiratorne bolesti koju uzrokuje influenza. Bolest se javlja po cijelom svijetu (pandemija). Premda simptome influence mogu uzrokovati mnogi disajni virusi, virus influence A i virus influence B obično su uzročnici epidemije u kasnu jesen i zimu, mada u posljednje vrijeme, unatrag par godina, javljaju se i novi oblici virusa gripe koji mogu prouzročiti i smrtne slučajeve (virus ptičije, svinjske gripe H1N1). Simptomi su gotovo identični klasičnoj gripi.

Virus se širi udisanjem zaraznih kapljica koje je zaražena osoba iskašljala ili iskihala ili izravnim dodiranjem sa tjelesnim sokovima zaražene osobe. Nekada uzrok može biti rukovanje sa zaraženim kućanskim predmetima.

### Simptomi

Influenca se razlikuje od obične prehlade. Simptomi počinju 24-48 sati nakon infekcije i mogu nastati iznenada. Tresavica i osjećaj groznice mogu biti početni pokazatelj influence. Tokom prvih nekoliko dana groznica je česta i temperatura se može povisiti na 38,8°C-39,4°C. Većina ljudi se osjeća dovoljno bolesno pa ostanu ležati u krevetu, imaju bolove i muku po čitavom tijelu, najviše izražene u leđima i nogama. Glavobolja je često jaka sa bolovima oko očiju i iza njih. Pri jakom svjetlu glavobolja može biti jača.

U početku disajni simptomi mogu biti relativno blagi sa grebenjem u bolnom ždrijelu, osjećajem pečenja u prsima, suhim kašljem i curenjem iz nosa. Kasnije kašalj može postati jak i produktivan pa bolesnik može početi iskašljavati. Koža može biti topla i užarena, naročito na licu. Usta i ždrijelo mogu se zacrvenjeti, oči suziti, a beonjače mogu biti lagano upaljene. Bolesna osoba, naročito dijete, može imati mučninu i povraćanje.

Nakon 2-3 dana većina simptoma naglo nestane i groznica obično prestane, premda ponekad traje do 5 dana. Međutim, bronhitis i kašljanje mogu potrajati 10 dana ili dulje, a do potpunog nestajanja promjena u disajnim putovima može proći 6-8 sedmica. Slabost i umor mogu potrajati nekoliko dana ili ponekad sedmicama.

### Dijagnoza

Budući da većina ljudi prepozna simptome influence i budući da se influenza pojavljuje u epidemijama, često je ispravno dijagnosticira osoba koja je ima ili članovi obitelji. Ozbiljnost

bolesti i visoka temperatura čine razliku između influence i obične prehlade. Pretragom krvi može se dijagnosticirati zaraza influencom, premda nije uvijek potrebna i raspoloživa. Čak je bolje za utvrđivanje dijagnoze influence pronalaženje virusa u kulturi disajnih sokova.

### Prevenција

Osoba izložena virusu influence stvara antitijela koja je štite od ponovne infekcije tim određenim virusom. Cijepljenje protiv influence svake godine je najbolji način zaštite od dobivanja influence. Cjepiva protiv influence sadrže inaktivirane (ili "ubijene") sojeve virusa influence ili virusne čestice. Cjepivo može biti jednonamjensko (usmjereno na jedan soj) ili višenamjensko (usmjereno obično na tri soja). Jednonamjensko cjepivo dopušta primjenu veće doze protiv novoga soja virusa, a višenamjensko cjepivo ojačava otpornost protiv više sojeva. Svake se godine uvodi različito cjepivo a priređuje se na temelju predviđanja koji će sojevi najvjerojatnije uzrokovati influencu. Predviđanja uzimaju u obzir soj virusa koji je bio najviše zastupljen prilikom prethodne epidemije influence i soj koji je već izoliran u drugim dijelovima svijeta u sadašnjoj predsezoni.

Vakcinacija je posebno važna za one koji će se vjerojatno jako razboljeti, ako se zaraze. Vakcinaciju bi trebalo obaviti tokom jeseni, tako da nivo antitijela bude najviši u mjesecima kada se influenza najviše javlja, od novembra do marta. Većini je ljudi potrebno oko 2 sedmice da se cijepjenjem stvori zaštita. Međutim, djeca i drugi ljudi koji nisu bili izloženi virusu influence moraju, da bi razvili zadovoljavajuću imunost, primiti dvije doze cjepiva sa razmakom od jednog mjeseca.

Amantadin ili rimantadin su dva antivirusna lijeka, koja mogu osobu zaštititi od influence A, ali ne od influence B. Primjenjuju se prilikom epidemija influence A da bi zaštitili one koji su u

dodiru sa zaraženim ljudima i necijepljene osobe u kojih postoji visoki rizik da se zaraze i obole. Lijek se može ukinuti 2-3 sedmice nakon što se osoba cijepila. Ako se ne može dati cjepivo amantadin ili rimantadin se uzimaju tokom cijelog razdoblja epidemije, obično 6-8 sedmica. Ti lijekovi mogu uzrokovati nervozu, nesanicu i druge nuspojave, naročito u starijih i u onih sa bolešću mozga ili bubrega. Čini se da rimantadin uzrokuje manje nuspojave nego amantadin.

### Liječenje

Influenca se najdjelotvoranije liječi mirovanjem u krevetu, održavanjem dovoljne količine vode u organizmu (hidracijom) i izbjegavanjem napora, najbolje od početka simptoma pa 24-48 sati nakon što se tjelesna temperatura vrati na normalu. Ljudi sa teškim simptomima, ali bez komplikacija, mogu uzeti paracetamol, acetilsalicilnu kiselinu (aspirin), ibuprofen ili naproksen.

Zbog opasnosti od dobivanja Reyeova sindroma djeci se ne bi smjelo davati acetilsalicilnu kiselinu (aspirin). Paracetamol se, međutim, može davati djeci, ukoliko je potrebno. Druge mjere, već nabrojene za običnu prehladu (hunjavicu), mogu olakšati simptome, npr. sredstva protiv otoka nosne sluznice (nosni dekongestivi) i inhalatori (udisanje pare).

Ako se počnu uzimati u ranom stadiju nekomplicirane infekcije influencom A, amantadin ili rimantadin, smanjuju trajanje i težinu groznice i simptoma sa strane disajnog sistema. Nijedan ne smanjuje težinu virusne upale pluća, ali se jedan ili drugi mogu dati za brži oporavak.

Pokazalo se da ribavirin, koji se može udisati kao aerosol ili uzeti u obliku tablete, skraćuje trajanje groznice i utječe na razmnožavanje virusa, ali njegova je upotreba još pokusna. Ribavirin se, međutim, može dati kako bi se ublažili simptomi virusne pneumonije.

Kao pouzdana prevencija protiv svinjskog tipa gripe H1N1 pokazao se lijek Tamiflu.

Sekundarna bakterijska infekcija se liječi antibioticima. Bakterijsku pneumoniju koju uzrokuje jedan od tipova pneumokoka, može spriječiti višnamjensko cjepivo koje sadrži uobičajene tipove pneumokoka. Cjepivo se ne daje nekome ko već ima influencu.